

Willem Vermandere was

Gisteren werd je 79 jaar: een optreden in Oostende voor 900 toeschouwers.... Toch niet evident op jouw leeftijd, fysisch zwaar toch ?

Ja, waarvoor doe je het ? Ik kan toch niet op pensioen gaan ? Een goeie dokter, een goeie leraar, iemand die goed is in zijn werk, kan toch niet stoppen met werken omdat hij de pensioenleeftijd bereikt heeft ?

Bij een optreden is het fysische zware de rompslomp errond, al die praktische dingen die al eens mislopen. Gelukkig heb ik goede kompanen. Het optreden zelf is niet lastig, dan ben ik lucht, gewichtloos, er gebeurt een hele transformatie op het podium.

Je bent geboren net voor de oorlog. Heb je daar nog herinneringen aan ?

Ja, we moesten dikwijls gaan slapen in de kelder. Op de patattenbak had mijn vader matrasjes gelegd en soms werden we midden in de nacht naar de kelder gedragen. Het bombardement op Kortrijk herinner ik me nog goed. Ik was toen 3 à 4 jaar.

Wat ik me ook nog herinner is een verkennersvliegtuig van de Engelsen dat neergeschoten werd in '43 niet ver van mijn huis. Tussen de overal verspreide wrakstukken lagen stukken van mensen. Mijn vader probeerde er ons van weg te houden, maar zoiets intrigeerde ons natuurlijk zeer.

Ook de bevrijding herinner ik me nog, toen was er in onze streek een kampement van de Canadezen. Dit zijn dingen die je als kind meemaakt en bijblijven.

Je bent geboren en opgegroeid in Lauwe. En verder ?

Ik ben geboren in 1940. Na mijn lager onderwijs in Lauwe, had men de keuze om naar het college van Menen of Kortrijk te gaan, dat waren de dichtstbijzijnde colleges. Maar ik ben van eenvoudige afkomst en het was niet evident om naar het college te gaan. Sommige leerkrachten, de directeur vonden dat ik verder moest studeren. In die periode kwam een ronselpater op zijn Vespa langs bij kleine middenstanders om kinderen te ronselen om later pater te worden. Blijkbaar beantwoordde ik aan het profiel. Dat was een pater van de Oblaten in Waregem. Dat was een paterskweekschool. Kinderen die op 14-15 jarige leeftijd geen interesse toonden om pater te worden, werden voorzichtig opzij geschoven en van school gestuurd. Er heerste toen in die school een Spartaanse discipline. Maar gedurende mijn humaniora ben ik beginnen zingen en componeren, ik heb o.a. een paar gedichten van Gezelle heb ik op muziek gezet.

En na de humaniora ?

Toen ben ik naar het noviciaat gegaan, tegen het gedacht van mijn vader.

Na 1 jaar noviciaat heb ik 2 jaar filosofie gestudeerd en anderhalf jaar theologie.

Die periode in het klooster had ik nodig om mezelf te vinden. Doch ik ben weggegaan uit het klooster om mijn geloof niet te verliezen. Ik werd godsdienstleraar in het Atheneum in Nieuwpoort en heb er 3 jaar lesgegeven. Het was 3 jaar afzien, ik heb er veel geleerd, het is dààr dat ik theaterman ben geworden. Ik was toen ook met andere dingen bezig, met beeldhouwen, met zingen. Om die jonge kerels mee te krijgen heb ik hen enorm veel verteld, het was de enige manier om ze stil te houden. Maar na 3 jaar had ik een burn-out en ben ik gestopt met lesgeven. Toen heb ik de sprong in het onbekende gemaakt, nl full time artiest worden. Ik was toen rond de 30 jaar. Na 4 verhuizingen zijn we we in Steenkerke terechtgekomen.

Je zingt in het Westvlaams, is daar een reden toe ?

Ik ben een Nederlandstalig zanger, met Westvlaamse accenten. Mijn geestdrift zit in de traditie van Streuvels en Gezelle.

Ik heb net een biografie gelezen van Guido Gezelle, een kanjer van 600 bladzijden. Zijn priester – leraars – verweten hem dat hij “dichtte in ’t stratevlaams”, dat die taal niet waardig is om de finesse van de gedachten weer te geven. Gezelle was bovendien van oordeel dat als de Vlaming zijn taal zal verliezen, hij ook zijn geloof zal verliezen. Het Frans was in de tijd van Gezelle de taal van de rijkelui, van de vrouwenlopers, de decadenten. Ook met het Hollands had Gezelle problemen, want dat is de taal van de protestanten. Het Westvlaams lag het dichtst bij het Middelnederlands.

Ik herken mezelf voor een stuk in Gezelle. Hij was priester, en de mensen deden altijd een beroep op hem. Ik ondervind dat zelf ook. Je moest eens weten hoeveel zieleldichtjes ik geschreven heb ?

Wat zijn zieleldichtjes ?

Dat zijn “doodsprentjes”...

Je liedjesteksten zijn voor een stuk maatschappijkritisch.

Ja, ik leg al zingend de vinger op de wonde...

Wat is jouw dierbaarste bezit ?

Mijn handen zijn me zeer dierbaar, zodat ik kan werken, beeldhouwen, muziek spelen. Ook mijn dierbaren natuurlijk. Mijn vrouw heeft me altijd gesteund als artiest. Heel belangrijk, want je moet je gedragen voelen als artiest, je moet aan dezelfde koord trekken.

Wat was jouw grootste teleurstelling tot nu toe ?

Mijn grootste verdriet was toen één van mijn kleinkinderen gestorven is, Rune. Dit was niet zozeer een teleurstelling, maar een heel groot verdriet.

De kleine teleurstellingen zijn heel dikwijls bron van een groot pluspunt in mijn leven. Bvb ik had ooit een accident met mijn arm, daardoor heb ik moeten leren op een heel andere manier gitaar spelen, ik moest een heel andere houding aannemen. Je bent dan even uit je evenwicht maar ook dat gaat voorbij.

Waaruit bestaat jouw ontspanning, voldoening ?

Mijn grootste ontspanning is mijn werk, dat is echt heilig voor mij. Ik vind een ongelooflijk contentement in mijn werk.

Zo’n 30 – 40 jaar geleden moest ik eens optreden in Groenhove in Torhout, voor een groep zusters die op retraite waren. Daar vond ik een hele bibliotheek aan vrome lectuur. Op een bepaald moment gaf de overste een speech vol lof over mij, met woorden zoals “godgezegend” enz... Ik twijfel over de woorden van moeder overste. Ik heb haar geantwoord dat God hen veel boeken gegeven heeft om te bidden, en dat Hij aan mij niets gegeven heeft, ik moest zelf mijn woorden en gebeden vinden. Een artiest is nl pas tevreden als hij het zelf gemaakt heeft.

Kunst is mijn leven, mijn leven is werken...

Ben je een onrustig persoon ?

Zeker ...

Als je terugkijkt op jouw leven, en ik stel je de vraag of iemands persoonlijkheid het meest bepaald wordt door “genen” of door “omgeving”, wat is jouw mening hierover ?

Boer Theuninck van Esen vergelijkt het leven met een taart. Verdeel je de taart in 4 stukken en je neemt er 1 stuk van weg, dan is ze niet meer rond. Dit is ook zo met het leven, dat bestaat uit 4 “stukken” : het eerste stuk is “talent”, het tweede stuk is “werkkracht”, het derde stuk is “de middelen hebben om” en het vierde stuk is “chance”, een portie geluk.

Heb je spijt van iets in uw leven ?

Ik zou niet weten wat. Het is wat het is, die buitelingen ...

Pater Van der Steene, die bij de Indianen leefde, vertelde over het volwassen leven van een Indiaan het volgende : het is als met een kajak op de rivier varen, je moet opletten voor de bochten, en na iedere bocht word je sterker. De bochten zijn belangrijk, de twijfels, de beproevingen.

Hoe begin je aan het componeren van een lied ?

Eerst is er niets. Al schrijvende groeit iets, maar eerst is er niets. Dat moet ook, anders krijg je maatwerk. Je moet de woordenvloed zijn gang laten gaan. Een zotte bui, een melancholische bui, dat heeft zijn invloed. Ik voel het als er een liedje in de lucht hangt, en ik weet niet waarover het zal gaan. Ieder lied is zeggen wie je bent. Ook als je op het podium staat, is het enige wat je moet doen, zeggen wie je bent.

Als afsluiter speelt Willem een geïmproviseerd stuk op zijn Turkse klarinet, aandoenlijk mooi...

Sabine Ballière

Waregem